

Likwidacja skutków działalności Kopalni Siarki *Piaseczno* oraz zakończenie odwadniania wyrobiska

Marek Szmuc¹, Józef Motyka¹

Decommissioning of *Piaseczno* Sulphur Mine and completion of pit dewatering. Prz. Geol., 71: 657–662.

Abstract. The article attempts to discuss the problems related to the completion of recultivation of the post-mining sulphur mine in *Piaseczno*, Łoniów commune, Sandomierz powiat, Świętokrzyskie, resulting from the proper completion of the process of liquidation of the effects of the activities of the former “*Piaseczno*” Sulphur Mine. An attempt to indicate how to solve the problem, the need for cooperation between state and local government bodies and obtaining appropriate financial resources for this purpose. Threats resulting from failure to implement the drainage system, failure to provide public funds for this purpose, lack of legal solutions for the entity that will build this system and without indicating the entity that will be responsible for its maintenance and operation after construction is completed.

Keywords: recultivation of post-mining/defunct, ex-mining lands, “*Piaseczno*” Sulphur Mine

W ramach restrukturyzacji przemysłu siarkowego w celu likwidacji nieczynnych kopalń i rekultywacji zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych Zarządzeniem Nr 5/Org/94 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 stycznia 1994 r. (w związku z podziałem KiZPS *Siarkopol* w Tarnobrzegu) utworzono przedsiębiorstwo pod nazwą: Kopalnia Siarki *Machów* w Tarnobrzegu – z dniem 1 stycznia 1994 r.

Na podstawie ustawy z dn. 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Ustawa, 1996) Minister Skarbu Państwa dokonał komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Kopalnia Siarki *Machów* w Tarnobrzegu. Aktem komercjalizacji z dnia 29.06.2007 r. (Repertorium A Nr 11495) została utworzona jednoosobowa spółka Skarbu Państwa.

W dniu 28 września 2007 r. spółkę wpisano do rejestru przedsiębiorstw Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie XII Wydział gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS: 0000289714.

W dniu 23 lipca 2012 r. w Warszawie została zawarta *Umowa nieodpłatnego przeniesienia praw z akcji pomiędzy Skarbem Państwa a Gminą Tarnobrzeg*. W związku z jej podpisaniem 100% ogółu akcji spółki przejęła gmina Tarnobrzeg, która stała się właścicielem spółki, na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie, XII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 22.08.2012 r. (sygn. sprawy: Rz. XII NS-Rej. KRS/011816/12/620) dokonano wpisu jedynego akcjonariusza spółki – gminy Tarnobrzeg.

Z dniem 1 października 2013 r. Kopalnia Siarki *Machów* S.A. została postawiona w stan likwidacji. Podstawą jest Uchwała nr 10 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia spółki pod firmą: Kopalnia Siarki *Machów* Spółka Akcyjna z siedzibą w Tarnobrzegu z dnia 01 października 2013 r. (akt notarialny numer Rep. A: 4260 z dn. 1.10.2013 r.). Prawa i obowiązki związane z działalnością Kopalni Siarki *Machów* S.A. przeszły na Kopalnię Siarki *Machów* S.A. w likwidacji.

PRZYCZYNY ZABEZPIECZENIA I CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW

Wgłębne wyrobisko byłej Kopalni Siarki *Piaseczno* oraz tereny poeksploatacyjne zajmują powierzchnię ok. 200 ha, są zlokalizowane na terenie gmin Łoniów i Koprzywnica, oddalone ok. 2 km od lewego brzegu rzeki Wisła. Rekultywacja była prowadzona w kierunku wodnym, leśnym i łąkowym. W wyniku prowadzonych prac powstał rekreacyjny zbiornik wodny o powierzchni ok. 160 ha i głębokości ok. 40 m. Odprowadzanie wód nadmiarowych z wyrobiska *Piaseczno* do rzeki Wisły i utrzymywanie za pomocą systemu odwadniania w sposób sztuczny lustra wody w zbiorniku na poziomie od 138 m n.p.m. do 139 m n.p.m. (średniorocznie 138,5 m n.p.m.) zabezpiecza tereny przyległe przed wypiętrzaniem wód gruntowych powodujących lokalne podtopienia na powierzchni ok. 11 km². Dalsze piętrzenie wody do poziomu 146 m n.p.m. będzie możliwe dopiero po wykonaniu powierzchniowego systemu odwadniającego tereny zagrożone lokalnym podtopieniem. Istniejący system odwadniania wymaga stałego utrzymania pompowni oraz konieczność utrzymania i konserwacji kanału odprowadzającego wodę do Wisły.

Spółka Kopalnia Siarki *Machów* S.A. w likwidacji w Tarnobrzegu realizuje zadanie publiczne Skarbu Państwa w zakresie działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym po byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*, m.in. poprzez zabezpieczenie terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie wyrobiska *Piaseczno* przed zmianą stosunków wodnych. Zadanie to jest finansowane ze środków publicznych w ramach dotacji, jaką spółka otrzymuje na podstawie ustawy z dn. 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Ustawa, 2013; dalej jako ustawa o dotacji). Stosownie do postanowień ww. ustawy działania te będą finansowane przedmiotową dotacją do końca 2027 r.

Zgodnie z aneksem nr 1 do *Zaktualizowanego rocznego planu działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym „Piaseczno”* realizowa-

¹ Kopia Siarki *Machów* S.A. w likwidacji ul. Wyspiańskiego 12, 39-400 Tarnobrzeg; marekszmuc@onet.eu

nych przez Kopalnię Siarki „Machów” S.A. w likwidacji na 2022 rok (Motyka, 2022), zaakceptowanym przez Ministra Aktywów Państwowych pismem z dnia 24 maja 2022 r. znak: DGA.II.4170.8.2022. Spółka zrealizowała zadanie pn. *Opracowanie wytycznych niezbędnej dokumentacji technicznej w zakresie analizy zmian warunków hydrogeologicznych i ich skutków w otoczeniu wyrobiska byłej Kopalni Siarki „Piaseczno”*, w związku z planowaną zmianą rzędnej odwadniania z poziomu obecnej rzędnej +138 m n.p.m. na rzędną docelową +146 m n.p.m. wraz z oceną możliwości wykonania działań zapobiegających w zasięgu wpływu zatapiania wyrobiska Kopalni Siarki „Piaseczno”.

Według Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk analiza możliwych warunków likwidacji terenów pogórnich po Kopalni Siarki *Piaseczno* pozwala na wyodrębnienie następujących scenariuszy tej likwidacji (Galos i in., 2022):

1. Utrzymanie odwadniania wyrobiska po Kopalni Siarki *Piaseczno* przy poziomie lustra wody w zbiorniku *Piaseczno* wynoszącym 138 m n.p.m., z koniecznością powołania (bądź wskazania) podmiotu odpowiedzialnego za pompowanie wód, ponoszącego koszty z tym związane w długiej perspektywie czasowej, któremu zostanie zapewnione finansowanie ww. kosztów.

2. Budowa docelowego systemu melioracyjno-drenażowego przy stopniowym napełnieniu zbiornika wodnego *Piaseczno* w wyrobisku pogórnym do rzędnej 146 m n.p.m., z określeniem podmiotów, które będą odpowie-

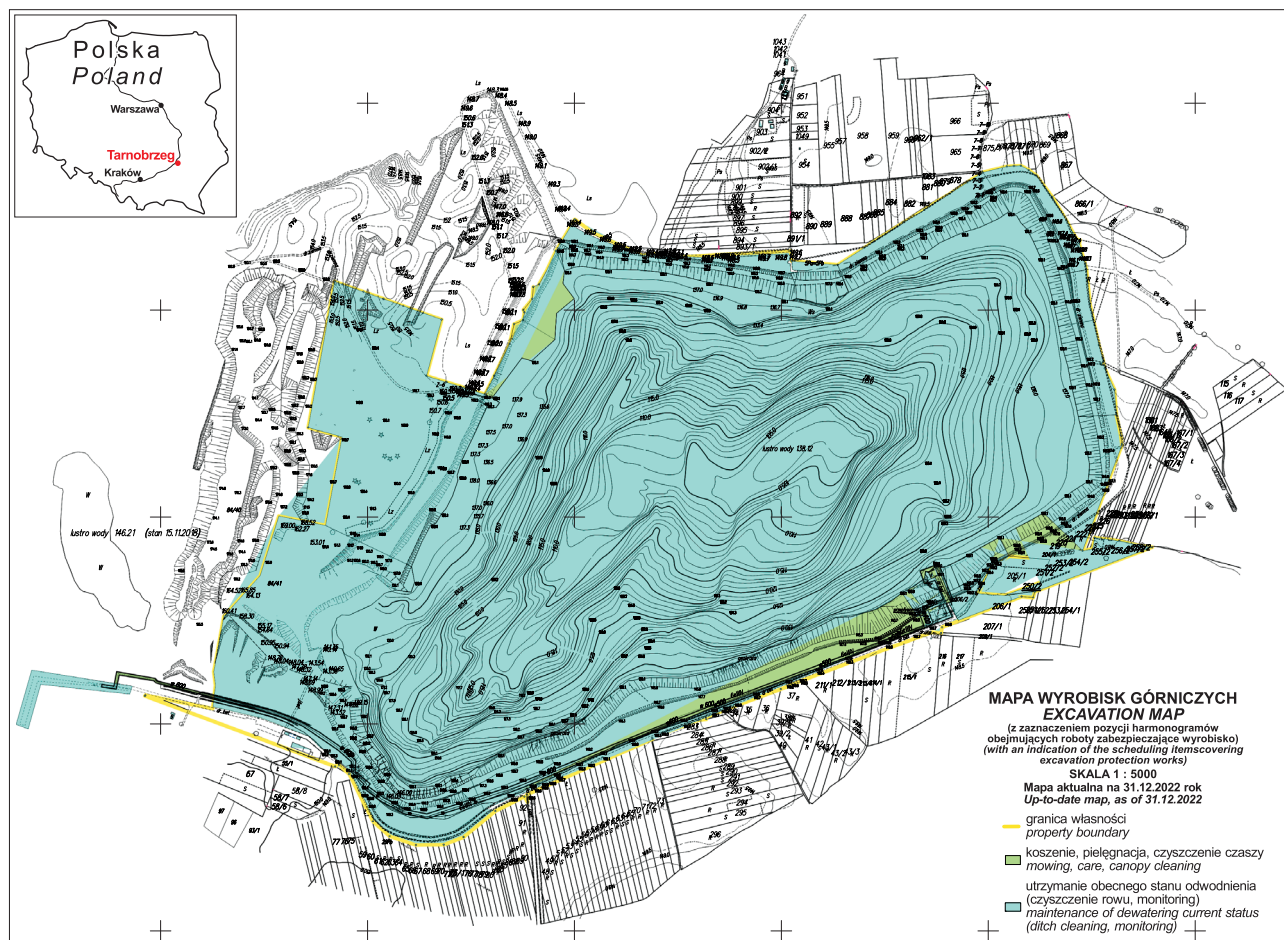
dzialne za realizację tej inwestycji, przy zapewnieniu im środków finansowych na jej wykonanie oraz podmiotów, którym zostaną przekazane urządzenia, powstałe w ramach tej inwestycji, w celu ich utrzymywania.

3. Realizacja likwidacji w kierunku ekologicznym, z przywróceniem pierwotnych stosunków wodnych oraz określeniem strat z tytułu podtopień i związanych z tym potencjalnych odszkodowań (wraz z określeniem podmiotu, który będzie za Skarb Państwa ponosił odpowiedzialność w tym względzie). Stan wyrobiska po rekultywacji przedstawiono na rycinie 1.

PROBLEM PRAWIDŁOWEGO ZAKOŃCZENIA PROCESU LIKWIDACJI SKUTKÓW DZIAŁALNOŚCI BYŁEJ KOPALNI SIARKI PIASECZNO

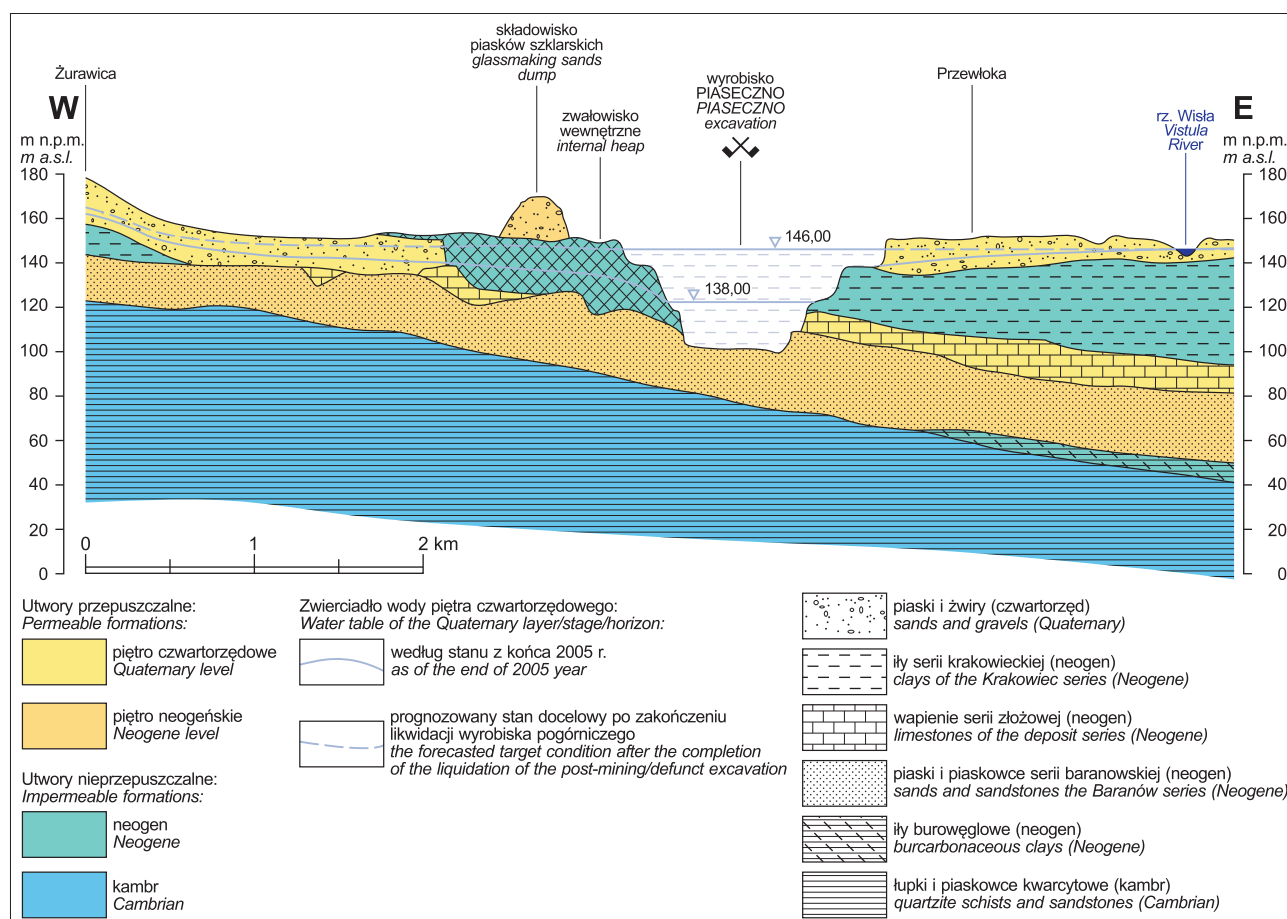
Do głównych zagrożeń należy zaprzestanie odwadniania wyrobiska po byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*, co spowoduje odbudowę pierwotnych warunków wodnych na tych terenach i zagrazi obecnemu ich zagospodarowaniu. na rycinie 2 przedstawiono przekrój geologiczny wyrobiska *Piaseczno*.

Według dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne w rejonie likwidowanego wyrobiska byłej Kopalni Siarki *Piaseczno* – stan prognozowany, w związku z przewidywaną zmianą poziomu odwadniania w trakcie i po jego całkowitym zakończeniu, opracowanej w maju 2006 r.

Ryc. 1. Mapa wyrobiska po zakończeniu robót górniczych (źródło własne)

Fig. 1. Map of the excavation after the completion/discontinuation of mining (author's materials)

Ryc. 2. Przekrój geologiczny wyrobiska *Piaseczno*
Fig. 2. Geological cross-section of the *Piaseczno* excavation

i przyjętej bez zastrzeżeń przez Ministra Środowiska, napełnianie zbiornika *Piaseczno* do rzędnej 138,0 m n.p.m. nie spowoduje podtopienia terenów przyległych. Re- alizacja docelowego napełnienia zbiornika do wysokości 146,0 m n.p.m. wymaga wykonania wielu prac przygotowawczych związanych z organizacją i budową systemu melioracyjnego na terenach otaczających wyrobisko (Kulma, 2006).

Wykonane badania modelowe wykazały, że zarówno przy napełnieniu wodą zbiornika *Piaseczno* do rzędnej 138,0 m n.p.m., jak i 139,0 m n.p.m. nie wystąpią zagrożenia związane z podtopieniami obszarów przyległych do wyrobiska. Napełnienie wodą zbiornika do rzędnej 139,0 m n.p.m. zwiększyło rejon płytkiego występowania wód (0,5–1,0 m p.p.t.) w stosunku do rzędnej 138,0 m n.p.m., ale ma to korzystny wpływ na formowanie składu chemicznego wód zbiornikowych oraz na ilość koniecznych do odprowadzenia wód nadmiarowych.

Oprowadzanie wód nadmiarowych ze zbiornika wodnego *Piaseczno* jest realizowane zgodnie z decyzją Starosty Sandomierskiego z dn. 05.12.2014 r., znak RO.XIII.Oś.-6341.57.2014, udzielającą Kopalni Siarki *Machów S.A.* w likwidacji pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód w zakresie: ilości 1350 m³/h dla zachowania w ww. zbiorniku wodnym maksymalnego poziomu zwierciadła wody na rzędnej w przedziale od 138,0 m n.p.m. do 139,0 m n.p.m.; średniorocznie 138,50 m n.p.m.

W skład zakładu prowadzącego odwodnienie zlikwidowanego zakładu górnictwa wchodzi:

- stanowisko pompowe,
- rozdzielnia elektryczna 15/6/04kV,
- kolektor odprowadzający wody nadmiarowe do kanału *Piaseczno*,
- otwory drenarskie – horyzontalne.

Zgodnie z warunkami ww. pozwolenia Kopalnia Siarki *Machów S.A.* w likwidacji jest zobowiązana m.in. do:

- stałego utrzymywania w dobrym stanie technicznym: Kanału *Piaseczno* na całej długości, śluzy wałowej oraz pozostałych urządzeń biorących udział w procesie odpompowywania wód;
- wykonywania pomiarów ilości odprowadzanej wody i poziomu zwierciadła wody w zbiorniku z częstotliwością jeden raz na dobę, stale o tej samej porze i prowadzenia ewidencji odczytów;
- prowadzenia rejestru prowadzonych prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych, remontowych i innych na urządzeniach i obiektach systemu odprowadzania wody.

W odniesieniu do wymienionych trzech potencjalnych scenariuszy działań należy zdaniem autorów ww. opracowania przeprowadzić kompleksową i interdyscyplinarną analizę uwarunkowań, kosztów i korzyści realizacji każdego z trzech potencjalnych wariantów likwidacji i kierunków zagospodarowania terenów pogórnictwa po byłej Kopalni Siarki „*Piaseczno*”, wraz z rekomendacją scenariusza najbardziej wskazanego. Analiza ta ma z kolei umożliwić przygotowanie ostatecznego Projektu likwidacji zagospodarowania terenów pogórnictwa po byłej Kopalni Siarki „*Piaseczno*” (do roku 2027), który mógłby być wdrożony

do realizacji na podstawie kolejnego aneksu do *Programu likwidacji zakładów górniczych Kopalni Siarki „Machów” S.A.* do końca okresu otrzymywania przez spółkę dotacji na podstawie ustawy z dn. 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonych dla niektórych podmiotów na realizację zadań określonych w art. 3 ust. 1 pkt 3 tej ustawy (Ustawa, 2013).

Aby wypracować stosowne rozwiązania w kwestii sposobu i zakresu dalszych działań, w sferze uporządkowania gospodarki wodnej w obszarze oddziaływania wyrobiska *Piaseczno*, spółka planowała już na 2022 r. przeprowadzenie niezbędnych badań mających na celu ustalenie prawidłowego kierunku zakończenia procesu likwidacji skutków działalności byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*, m.in. w zakresie uwarunkowań likwidacji oraz skutków wyboru kierunku. Jednak z uwagi na brak środków finansowych zadanie to nie znalazło zrealizowane. Zgodnie z aktualnymi standardami zarządzania projektami i zadaniami publicznymi na wstępnym etapie konieczne jest sporządzenie mapy ryzyka, a dopiero na bazie uzyskanych analiz i rozpatrywanych wariantów będzie możliwe właściwie określenie zakresu prac i działań, które pozwolą skonkretyzować i ustalić prawidłowy kierunek zakończenia procesu likwidacji terenów powyrobiskowych *Piaseczno* w horyzoncie do 2027 r.

Obecnie spółka wskazuje na konieczność zdefiniowania dalszych działań, które doprowadzą do rozwiązań określających ostateczne warunki zamknięcia wyrobiska po byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*. Warunkiem prawidłowego procesu w tym zadaniu jest określenie oddziaływania na środowisko utrzymywanej depresji w zbiorniku po byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*. Będzie to konieczne podczas projektowania rozwiązań ewentualnej ochrony w obszarze oddziaływania zbiornika po zaprzestaniu odprowadzania wód nadmiarowych do Wisły, a także określenie harmonogramu działań w kolejnych etapach napełniania zbiornika.

Do tego czasu spółka, zgodnie z uzasadnieniem do ustawy z dn. 27 listopada 2020 r. o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonych dla niektórych podmiotów (Ustawa, 2020), powinna przedłożyć, uzgodniony ze stroną samorządową i ewentualnie Państwowym Gospodarstwem Wodnym *Wody Polskie*, program, w którym zostaną wskazane szacowane koszty, terminy realizacji przedsięwzięcia w postaci budowy systemu melioracyjno-drenażowego na terenach zlokalizowanych w sąsiedztwie wyrobiska *Piaseczno* oraz rozwiązania prawne dla podmiotu, który system ten wybuduje.

W zakresie ustalenia kierunku rozszerzenia *Programu likwidacji zakładów górniczych Kopalni Siarki „Machów” S.A.* o objęcie nim docelowego rozwiązania problemów terenów przyległych do terenów powyrobiskowych po Kopalni Siarki *Piaseczno*, wymagających melioracji pozostają dwa warianty, zarówno co do zakresu zmian rozszerzenia tego programu likwidacji, jak i co do terminów ich realizacji, a mianowicie:

a) kierunek działań zakładający realizację pierwotnej koncepcji z pełną melioracją na terenach przyległych do zbiornika, co jest zgodne z oczekiwaniami okolicznych gmin; działania te będą wymagały rozstrzygnięcia o rozszerzeniu i istotnej zmianie programu likwidacji o przeprowadzenie projektu melioracyjno-drenażowego na ww. terenach przyległych na powierzchni ok. 51,7–61,7 km², przy realizacji odprowadzania wód i sukcesywnego napełniania zbiornika. Ten kierunek działań w ocenie spółki jest uwarunkowany włączeniem się gmin i Państwowego

Gospodarstwa Wodnego *Wody Polskie* oraz wskazaniem bądź utworzeniem podmiotu, który przejmie wytworzony przy tym projekcie majątek i będzie go utrzymywać;

b) kierunek działań uwzględniający możliwości finansowe i ograniczoną meliorację lub wręcz kierunek tzw. ekologiczny. Działania te będą miały na celu przywrócenie stosunków wodnych bez projektu melioracyjno-drenażowego, ewentualnie obejmując w najmniejszym, niezbędnym zakresie renowację wcześniejszych melioracji, kanałów odprowadzających na powierzchni 4,5–11,3 km².

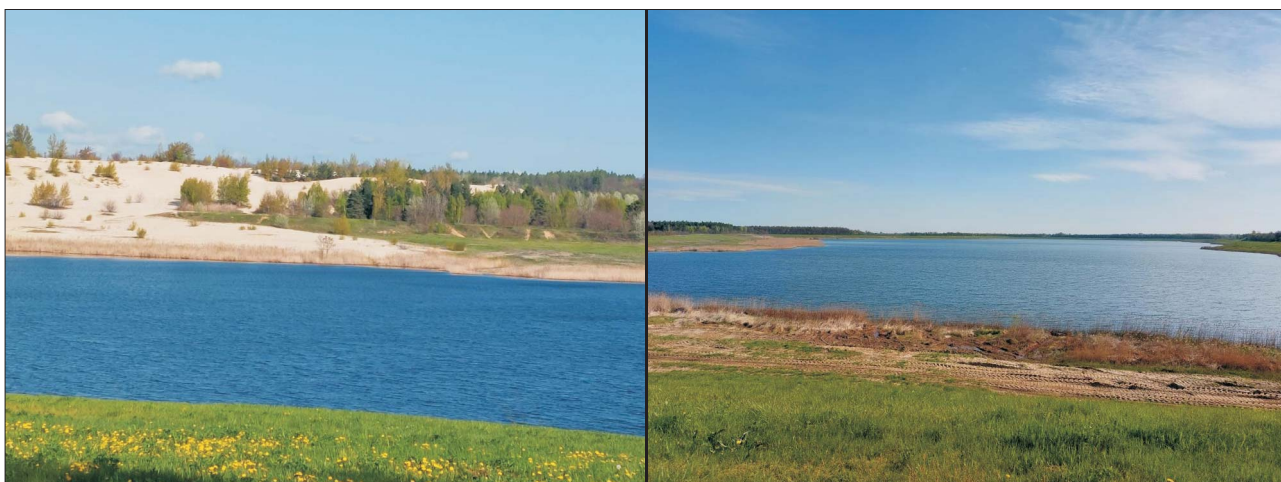
Spółka wskazuje, że nie ma podstaw prawnych ani kompetencji, podobnie zresztą jak jej jedyny akcjonariusz gmina Tarnobrzeg, do dokonania wyboru jednego z wymienionych wariantów działań. W ocenie spółki, decyzja w tym zakresie należy do właściwych organów Skarbu Państwa.

Tereny powyrobiskowe po Kopalni Siarki *Piaseczno*, o których mowa powyżej, to tereny nienależące do spółki, leżące poza zakresem jej działania, tj. znajdujące się poza obszarem 210 ha terenów spółki wskazanych w decyzji Starosty Sandomierskiego z 5 kwietnia 2005 r. znak: GN.I.7437-26/04/05 (ze zmianami), ustalającej kierunek rekultywacji na terenach wyrobiska końcowego byłej Kopalni Siarki *Piaseczno* oraz części zwałowiska wewnętrznego i obrzeży. Obszar 210 ha terenów należących do spółki został przez nią zrehabilitowany zgodnie z tą decyzją. Jednak Starosta Sandomierski decyzją z dnia 5 maja 2020 r. znak RO.6122.5.2018 odmówił uznania przedmiotowej rekultywacji za zakończoną. Decyzja ta nie jest prawomocna. Obecnie spółka nadal oczekuje na rozstrzygnięcie w tej sprawie przez Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wskutek wniesionej przez nią skargi kasacyjnej z dn. 1 marca 2021 r. od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach wydanego w tej sprawie w dn. 11 grudnia 2020 r. Na wniosek spółki o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu Prezes Izby Ogólnoadministracyjnej NSA zarządzeniem z dn. 1 sierpnia 2023 r. wyznaczył termin rozprawy na III kwartał 2024 r. z uwagi na brak wcześniejszych wolnych terminów.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że proces likwidacyjny przemysłu siarkowego jest zagadnieniem skomplikowanym, wynikającym z uwarunkowań geologicznych, górniczych, środowiskowych, prawnych i własnościowych. Czas trwania procesu oraz dotychczas poniesione nakłady finansowe na zrealizowanie dotychczasowych przyjętych rozwiązań są tylko potwierdzeniem jego złożoności.

Doprowadzenie do skutecznego zakończenia, trwającego od wielu lat procesu likwidacji górnictwa siarki, wymaga zaangażowania wszystkich zainteresowanych tematem instytucji. Zatem konieczne jest dokładne określenie niezbędnego do wykonania zakresu prac, oszacowanie ich kosztów oraz wypracowanie wspólnej i realnej koncepcji finansowania.

Ostatni aneks do *Programu likwidacji...*, zatwierdzony przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni, modyfikuje ten program w zakresie działań spółki. Aneks ten, w którym określono zakres zadań, wyraźnie wskazał, że przed osiągnięciem docelowego poziomu (146,0 m n.p.m.) wód w zbiorniku *Piaseczno* konieczne jest wykonanie przez inne podmioty sieci melioracyjnej dla terenów przyległych do wyrobiska *Piaseczno*, której zadaniem będzie niedopuszczenie do ich podtapiania i pow-

Ryc. 3. Jezioro Piaseczańskie – wrzesień 2023 r. Fot. M. Szmuc
Fig. 3. Piaseczno Lake – September 2023. Foto by M. Szmuc

stawiania szkód. System melioracyjny będą stanowiły melioracje upraw rolnych i sadów oraz drenaże pierścieniowe dla ochrony obszarów zabudowy stałej. W efekcie ww. prac w miejscu obecnego wyrobiska powstanie zbiornik wodny o powierzchni lustra wody ok. 160 ha. Alternatywą jest możliwość pozostawienia poziomu wody w zbiorniku *Piaseczno* na rzędnej 138,0 m n.p.m. i rezygnacja z budowy systemu melioracji, co jest jednak uwarunkowane znalezieniem odpowiednich funduszy na ciągle pompowanie wód z wyrobiska.

Wszystkie właściwe organy (w tym ministrowie ds. energii, gospodarki wodami, górnictwa, finansów, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także Najwyższa Izba Kontroli), poczynając od 2016 r., nieustannie wskazują, że należy określić podmiot, który będzie mógł, po właściwym, jednoznacznym rozstrzygnięciu kierunku rekultywacji, zabezpieczać finansowanie i realizację zadania w zakresie ewentualnej ochrony ww. terenów przyległych do terenów powyrobiskowych po Kopalni Siarki *Piaseczno* (dalej jako tereny przyległe), zagrożonych podtopieniami lub ustalić realizację kierunku ekologicznego.

Obecnie spółka realizuje bieżące odpompowywanie i odprowadzanie wód napływających do zbiornika w celu przejściowego zabezpieczenia terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie wyrobiska przed zmianą stosunków wodnych (tj. podmakaniem i podtopieniami na tych terenach) i będzie utrzymywała wody w zbiorniku na poziomie 138,0–139,0 m n.p.m., zgodnie z aktualnie posiadanym pozwoleniem wodnoprawnym, na co przewidziane są środki z dotacji, o której mowa w ustawie o dotacji. Spółka będzie realizowała te działania do czasu podjęcia przez właściwe organy państwowe decyzji co do kierunku i zakresu dalszych prac likwidacyjnych na terenach przyległych (tj. na terenach nienależących do spółki) oraz co do zapewnienia na ten cel publicznych środków finansowych, jednakże nie dłużej niż do końca 2027 r., tj. do końca okresu otrzymywania przez spółkę dotacji na podstawie ww. ustawy o dotacji. Po upływie tego okresu spółka będzie zmuszona zaprzestać realizacji dotychczasowych, przejściowych prac zabezpieczających i zakończyć swoją działalność, co będzie skutkowało podnoszeniem się poziom

mu wody w zbiorniku ponad dotychczasowy poziom 139 m n.p.m. (tj. do pierwotnej rzędnej 146 m n.p.m.) oraz podmakaniem i podtapianiem na terenach przyległych na nieokreślonej powierzchni (ryc. 3).

Niezależnie od powyższego – w związku faktem, że w uzasadnieniu do ww. ustawy z dnia 27 listopada 2020 r. o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Ustawa, 2020), wskazano m.in. na powinność przedłożenia, uzgodnionego ze stroną samorządową i ewentualnie Państwowym Gospodarstwem Wodnym *Wody Polskie*, programu zakończenia procesu likwidacji skutków działalności byłej Kopalni Siarki *Piaseczno*, który wskaże nie tylko szacowane koszty i terminy realizacji przedsięwzięcia w postaci budowy systemu melioracyjno-drenażowego, ale również rozwiązania prawne dla podmiotu, który ten system wybuduje, a także wskaże podmiot, który będzie odpowiedzialny za jego utrzymanie i eksploatację po zakończeniu budowy oraz da gwarancję, że po jego zrealizowaniu proces rekultywacji zostanie uznany za zakończony. Spółka powołuje się stanowisko Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk zawarte w ww. opracowaniu, z którego wynika, że docelowe rozwiązanie problemu zagospodarowania terenu wokół zbiornika *Piaseczno* wymaga bez wątpienia uzgodnień i współpracy organów państwowych i samorządowych oraz uzyskania stosownych środków finansowych na ten cel. Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk wskazuje, iż konieczne jest zaangażowanie formalno-prawne i finansowe zarówno podmiotów zainteresowanych rozwiązaniem zaistniałej sytuacji, jak i tych, które z mocy prawa docelowo przejmą wytworzony majątek w zarząd i utrzymanie, w szczególności konieczne jest zaangażowanie:

- Ministerstwa Aktywów Państwowych,
- Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Ministerstwa Klimatu i Środowiska,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego *Wody Polskie*,
- Zarządu Gospodarowania Wodami w Krakowie,
- Zarządu Zlewni w Sandomierzu,
- Głównego Geologa Kraju,

- Marszałka Województwa Świętokrzyskiego,
- Starosty Sandomierskiego,
- gmin: Łoniów, Samborzec i Koprzywnica.

Spółka nie ma żadnych kompetencji ani możliwości formalno-prawnych do zobowiązania wyżej wskazanych podmiotów do współpracy w zakresie wypracowania programu, o którym mowa we wskazanym wyżej uzasadnieniu do ustawy z dnia 27 listopada 2020 r. o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów.

Na uwagę zasługuje również fakt sprzeczności przepisów: wraz z wejściem w życie 1 stycznia 2012 r. znowelizowanej ustawy *Prawo Geologiczne i Górnicze* (Ustawa, 2011) szkoda górnicza – to szkoda spowodowana działalnością zakładu górniczego. Naprawa takich szkód odbywa się wedle zasad zbliżonych do przewidzianych kodeksem cywilnym i polega na przywróceniu stanu poprzedniego lub odszkodowaniu pieniężnym. W razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę bądź jego następcy prawnego, odpowiedzialność ponosi Skarb Państwa. Natomiast zgodnie z art. 234 ustawy *Prawo Wodne* (Ustawa, 2017) zakazuje się zmiany stanu wody i odprowadzania wody. Właściciel gruntu, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej, nie może dokonywać zmiany stanu wody na gruncie jeżeli szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, a wójt, burmistrz lub prezydent miasta z urzędu lub na wniosek, w drodze decyzji, może nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom. Z jednej strony należy stan wód przywrócić do stanu pierwotnego (tj. zwierciadła wód gruntowych sprzed powstania kopalni), a z drugiej – po odbudowie się zwierciadła wód może zająć konieczność obniżenia zwierciadła wód gruntowych do stanu obecnego tj. stanu utrzymywanej depresji).

PODSUMOWANIE

Nałożenie na spółkę zobowiązań w zakresie wykonania systemu melioracyjnego na nienależących do niej terenach – bez decyzji organów państwowych w przedmiocie kierunku dalszych prac likwidacyjnych, bez zapewnienia na ten cel środków publicznych, bez rozwiązań prawnych dla podmiotu, który ten system wybuduje oraz bez wskazania podmiotu, który będzie odpowiedzialny za jego utrzy-

manie i eksploatację po zakończeniu budowy – spowoduje, że będzie ona zmuszona zaprzestania realizacji dotychczasowych, przejściowych prac zabezpieczających, co będzie skutkowało podnoszeniem się poziomu wody w zbiorniku *Piaseczno* ponad dotychczasowy poziom 139 m n.p.m. (tj. do pierwotnej rzędnej 146 m n.p.m.) i podmakaniem oraz podtapianiem terenów przyległych na nieokreślonej powierzchni, stwarzając szereg związanych z tym zagrożeń.

Dziękujemy Panu mgr. inż. Sławomirowi Zabawie (Grupa PBI – Polska Siarka) za wiele cennych wskazówek, które pozwoliły uniknąć błędów i niejasności w tekście.

LITERATURA

- AKT komercjalizacji z dnia 29.06.2007 r. Repertorium A Nr 11495.
DECYZJA Starosty Sandomierskiego z dnia 05.12.2014 roku. Znak: RO.XIII.Oś.6341.57.2014.
MOTYKA J. 2022 – Zaktualizowany roczny plan działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym „Piaseczno” realizowanych przez Kopalnię Siarki „Machów” S.A. w likwidacji na 2023 rok. Arch. Kopalni Siarki „Machów” S.A. w Likwidacji.
GALOS K. i in. 2022 – Wariantowe kierunki optymalnej likwidacji terenów powyrobiskowych po byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” w Piasiecznie (z uwzględnieniem zasięgu niezbędnych badań oraz rozpoznania uwarunkowań). IGSMiE PAN.
KULMA R. 2006 – Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne w rejonie likwidowanego wyrobiska byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” – stan prognozowany, w związku z przewidywaną zmianą poziomu odwadniania w trakcie i po jego całkowitym zakończeniu. SIGMA BP.
POSTANOWIENIE Sądu Rejonowego w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 22.08.2012 r. Sygn. sprawy: Rz. XII NS-Rej. KRS/011816/12/620.
UCHWAŁA nr 10 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki pod firmą: Kopalnia Siarki „Machów” Spółka Akcyjna z siedzibą w Tarnobrzegu z dnia 01 października 2013 roku. Akt notarialny numer Rep. A: 4260 z dn. 01.10.2013 r.
USTAWA z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji. Dz.U. z 1996 r. nr 118 poz. 561, z późn. zm.
USTAWA z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. z 2023 r. poz. 633, t.j.
USTAWA z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów. Dz.U. z 2013 r. poz. 1160.
USTAWA z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Dz.U. z 2017 r. poz. 1566.
USTAWA z dnia 27 listopada 2020 r. o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów. Dz.U. z 2020 r. poz. 2398.
ZARZĄDZENIE Nr 5/Org/94 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 stycznia 1994 r. M.P. z 1994 r. nr 20 poz. 160.

Praca wpłynęła do redakcji 26.10.2023 r.
Akceptowano do druku 20.11.2023 r.